

*Тетяна Мачача,  
к.пед.н.,  
Інститут педагогіки НАПН України*

## **НАУКОВІ ОСНОВИ РОЗРОБЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ЗМІСТУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

[tmachacha@ukr.net](mailto:tmachacha@ukr.net)

Новий Державний стандарт базової середньої освіти (далі – Державний стандарт) вступив у дію з моменту його затвердження – 30 вересня 2020 року та буде впроваджуватися в заклади загальної середньої освіти з 2022 року [1].

Для технологічної освітньої галузі Держаний стандарт визначає єдину для всіх рівнів загальної середньої освіти мету галузі; компетентнісний потенціал, що позначає здатність галузі формувати, ключові компетентності, визначені в 12 статті Закону України про освіту [2] та в чинному стандарті, а також наскрізні для них уміння; базові знання галузі; вимоги до обов'язкових результатів навчання учнів, яких вони мають досягти на рівні базової середньої освіти; мінімальну та максимальну кількість навчальних годин за циклами навчання – адаптаційним (5–6 класи) та базового предметного навчання (7–9 класи).

Перераховані складові є орієнтиром для розроблення інноваційного змісту технологічної освіти, відбору навчального матеріалу, нових методик, педагогічних технологій, створення відповідного освітнього середовища.

Отже, Держаний стандарт не визначає, через які предмети / інтегровані курси / модулі будуть забезпечуватися вимоги до обов'язкових результатів навчання, також він не визначає структуру і зміст освітніх галузей. У стандарті прописані обов'язкові результати навчання, а забезпечити їх досягнення повинен інноваційний зміст технологічної освіти та відповідні види навчальної діяльності, логіка розгортання яких повинна структуруватися його розробниками на основі певної дидактичної системи та забезпечувати досягнення обов'язкових результатів навчання.

Розглянемо більш докладно процедуру проектування інноваційного змісту технологічної освіти Нової української школи. Орієнтовний перелік базових предметів та галузевих інтегрованих курсів для кожної освітньої галузі окреслений Типовою освітньою програмою для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти [4, с. 23]. Проте цей перелік не остаточний і може бути продовженим в разі створення нових предметів / інтегрованих курсів / модулів, які отримають гриф Міністерства освіти і науки України. Для кожного з них створюється модельна навчальна програма. Заклади загальної середньої освіти мають можливість вибирати ті модельні програми, які найбільше враховують їхні потреби і наявні ресурси.

Зміст технологічної освітньої галузі може цілісно реалізовуватися через базовий навчальний предмет «Технології» або різні варіанти поєднання предметів / інтегрованих курсів / модулів з різними їх назвами, розроблених на основі певної дидактичної ідеї. Проте обов'язковою умовою будь-яких варіантів таких поєднань є всеосяжність результатів навчання, окреслених технологічною освітньою галуззю Державного стандарту.

Модельні навчальні програми можуть бути розроблені для всього рівня базової середньої освіти (5-9 класи) або окремо для кожного його циклу: адаптаційного (5-6 класи) та базового предметного навчання (7-9 класи). Їх зміст має відповідати результатам або окремого циклу навчання, або результатам рівня базової середньої освіти загалом.

Навчальний предмет «Технології», який визначений Типовою освітньою програмою для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти базовим предметом технологічної освітньої галузі є інтеграційним за своєю сутністю. Цей предмет призначений для цілісного охоплення і досягнення чотирьох обов'язкових результатів навчання (загальних, конкретних, орієнтирів для оцінювання) технологічної освітньої галузі чинного Державного стандарту:

1. Формулює ідею та втілює задум у готовий продукт за алгоритмом проектно-технологічної діяльності.

2. Творчо застосовує традиційні і сучасні технології декоративно-ужиткового мистецтва.

3. Ефективно використовує техніку, технології та матеріали без заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу.

4. Турбується про власний побут, задоволення власних потреб та потреб інших осіб.

Державного стандарт вимагає досягнення зазначених обов'язкових результатів навчання кожним учнем, а структура, зміст та логіка послідовності їх досягнення визначається модельною навчальною програмою. Нагадаємо – стандарт не відображає структуру і зміст технологічної освіти, вони визначаються авторами модельних програм за певною дидактичною системою.

Для реалізації навчального предмета «Технології» в навчальному процесі закладів загальної середньої освіти чинна нормативна база дозволяє розробляти кілька модельних навчальних програм різними авторами або авторськими колективами і рекомендувати їх для використання через отримання грифів МОН України.

Піднесення престижу технологічної галузі в шкільній освіті потребує розробки якісно нового змісту, який відповідатиме запитам споживачів освіти, за яким можна розробити якісні підручники й іншу навчально-методичну літературу, яка забезпечить ефективне формування ключових і проєктно-технологічної компетентностей учнів [3].

Закон України «Про повну загальну середню освіту» (стаття 1, абзац 7) тлумачить поняття модельної навчальної програми як документ, що визначає орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання учнів, зміст навчального предмета (інтегрованого курсу) та види навчальної діяльності учнів, рекомендований для використання в освітньому процесі в порядку, визначеному законодавством [2].

Підкреслимо, що кожна модельна програма має розроблятися на основі певної дидактичної системи, відповідно до якої автори програми структурують зміст технологічної освіти, пропонують певну логіку розгортання навчального

матеріалу та видів навчальної діяльності, які відображають динаміку досягнення обов'язкових результатів навчання як компетентностей.

Мета і завдання навчального предмета «Технології» в кожній авторській модельній програмі мають узгоджуватися з метою і вимогами технологічної освітньої галузі Державного стандарту та окреслювати очікувані результати навчання, нові вміння і якості особистості, які за ідеєю певної дидактичної системи мають бути сформовані наприкінці навчання за програмою.

Інноваційний зміст середньої базової технологічної освіти передбачає розробку інноваційної його структури, яка не повторюватиме попередні програми, надаватиме належну академічну свободу вчителю, разом з тим окреслюватиме зміст, логічну послідовність розгортання процесу навчання, а також забезпечуватиме можливість самооцінювання й оцінювання його якості.

#### **Бібліографія:**

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 URL : <https://cutt.ly/5lbsvBP>.
2. Закон України Про повну загальну середню освіту. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 31, с.226.
3. Мачача Т. С. Теоретико-методологічні засади проектування змісту технологічної освіти. Український педагогічний журнал. 2016. № 3 С.105–114.
4. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти: затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 N 408. URL : <https://cutt.ly/LlbsR6f>.